

Vrchol inflácie je za nami a pokles bude pokračovať

❖ Ako sa zmenila letná predpoveď NBS od poslednej jarnej predikcie?

- V zásade ju nemeníme. Rast ekonomiky by mal byť dokonca mierne lepší ako sme očakávali na jar.
- Ekonomika v úvode roka prekvapila a zaznamenala mierny rast. Priemyselná výroba ešte čerpala z minulých objednávok. Na domácnosti však doľahla vysoká inflácia a výrazne obmedzili svoju spotrebu. Kolesá svetovej ekonomiky sa pribrzdili. Roztočenie na vyšší stupeň možno očakávať až po stabilizácii cenového rastu v roku 2024.
- Inflácia, po tom ako dosiahla na jar svoj vrchol, začala konečne postupne klesať. Spomaľovanie rastu cien bude pokračovať aj v nasledujúcich mesiacoch, avšak pomalším tempom. Zníženie inflácie pod 10 percent príde ešte v tomto roku, no v priemere za celý rok by mala byť inflácia naďalej dvojciferná.
- Pozitívne však je, že mzdy by mali rásť podobným tempom ako ceny, a tak by sa v tomto roku mohol zastaviť prepád reálnych príjmov.
- Hospodárenie verejného sektora je v zlom stave. Bez prijatia úsporných opatrení je ohrozená udržateľnosť verejných financií.

❖ Inflácia sa už tri mesiace spomaľuje. Máme najhoršie naozaj za sebou?

- Veríme, že vrchol inflácie bol vo februári a nastolené smerovanie k pomalšiemu rastu cien by malo pokračovať. V druhej polovici roka by sme sa mohli dočkať jednocifernej inflácie. Naposledy bola jednociferná inflácia v marci 2022.
- Vonkajšie tlaky na rast cien by mali postupne odznievať. Došlo k poklesu a stabilizácii cien energií aj poľnohospodárskych komodít. Situácia v ponuke a dodávkach súčiastok na svetových trhoch je dokonca lepšia ako pred vypuknutím krízy. Všetky tieto skutočnosti vytvárajú predpoklad pre spomalenie rastu cien dovezených tovarov aj domácej výroby.
- Ceny potravín v posledných dvoch mesiacoch už rástli len mierne. Avšak vzhľadom na vysokú úroveň cien potravín už takto pred rokom, pokles potravinovej inflácie z rekordných takmer 30 % na 22 % v máji je len slabou útechou. Za predpokladu, že nedôjde k neočakávaným výkyvom na svetových trhoch s poľnohospodárskymi plodinami a energiami, spotrebiteľské ceny potravín by mohli byť v zostávajúcich mesiacoch roka stabilné. Potravinová inflácia by sa do roka mohla takmer vytratiť.

❖ Čaká nás teda rýchle odznievanie inflácie?

- Také jednoduché to nebude. Inflácia bude klesať postupne a pod úroveň 5 % sa dostaneme až o dva roky. Máme na mysli priemernú infláciu za celý rok.
- Napriek poklesu cien vstupov ostáva rast cien niektorých tovarov a služieb tvrdohlavo silný. Práve táto zotrvačnosť bude brániť v dynamickejšom poklese inflácie. Toto sa netýka len Slovenska, je to vec, ktorou trpí celá eurozóna.
- Od tohto roku sa pre firmy citeľnejšie zvyšuje aj cena práce. Rast miezd sa zrýchlil a priblížil sa k 10 %. Rastúce mzdové náklady sa tak budú vo väčšej miere odzrkadľovať vo vyšších cenách predovšetkým v odvetviach s obmedzeným priestorom na rast produktivity. Dôležité bude, aby mzdový rast výraznejšie nepredbiehal infláciu. To by mohlo spustiť inflačnú špirálu a tiež ohroziť konkurencieschopnosť ekonomiky.
- K tomu treba započítať iba postupný prenos zvýšených cenových tlakov v regulovaných tovaroch a službách, ako sú rôzne poplatky alebo ceny v miestnej doprave.

❖ Pre roky 2024 a 2025 sa však očakáva nižšia inflácia?

- Prehodnotenie inflácie v rokoch 2024 a 2025 súvisí s nižšími očakávaniami rastu regulovaných cien energií pre domácnosti.
- Dobrou správou je, že došlo k ďalšiemu zníženiu cien energetických komodít ako zemný plyn alebo ropa. Pomôže aj nová dohoda o zastropovaní cien elektrickej energie pre domácnosti do roku 2025.
- Pri regulovaných cenách energií naďalej pretrváva nejasnosť ich budúceho nastavenia. Vďaka štedrej pomoci štátu sú domácnosti ochránené pred úplným prenesením trhových cien. Potreba zlepšiť stav verejných financií, a tým pádom prípadné ukončenie plošných kompenzačných opatrení od budúceho roka, by viedlo k vyššiemu nárastu cien energií pre domácnosti, a tým aj vyššej celkovej inflácii.

❖ Existujú páky, ktoré by mohli skrotiť infláciu viac?

- Samotná inflácia môže paradoxne prispieť k jej spomaleniu.
- Vysoká inflácia a nižšie reálne príjmy v plnej miere dol'ahli na spotrebiteľský apetít domácností v úvode roka. Znížený záujem o kúpu tovarov a služieb môže viesť medzi firmami k boju o zákazníka aj v podobe znižovania cien.

- Vysoká inflácia citeľne načrela do peňaženiek ľudí a domácností. Minulý rok si ešte dopriali viac ako im to peňaženky dovolili. Nakupovali viac tovarov a dopriali si aj viac oddychu a rekreácie. Išlo to ale na úkor ich úspor.
- Očakávame, že pri zlepšenej finančnej situácii ľudia uprednostnia doplnenie svojich úspor.
- No a je tu aj aktívna menová politika Európskej centrálnej banky.
- Vyššie úrokové sadzby významne znížili záujem o úvery podnikov aj domácností. Zhoršená dostupnosť financovania vedie k spomaleniu investičných aktivít.
- Zároveň, drahšie pôžičky a vyššie splátky úverov odčerpávajú prostriedky, ktoré by mohli byť použité na spotrebu. Očakávané spomalenie ekonomického rastu by malo prispieť k zníženiu tlakov na rast cien.

❖ Majú sa teda ľudia pripraviť na horší ekonomický vývoj?

- Treba povedať, že ochladenie ekonomickej aktivity prichádza zo zahraničia a spomalenie očakávame aj v domácej ekonomike.
- V najbližšom období nemožno počítať s vysokým záujmom po našich tovaroch ani u zahraničných obchodných partnerov, nakoľko ich samotné ekonomiky čelia nižšiemu dopytu.
- Znížená kúpyschopnosť by sa mala v tomto roku na Slovensku pretaviť do nižšej spotreby domácností.
- V tomto roku sa tak spoliehame hlavne na využitie európskych zdrojov z predošlého programového obdobia. Máme ich dostatok. Na mieste sú reálne obavy, že sa tieto disponibilné zdroje nestihnú vyčerpať v plnej miere. Zároveň, takéto míňanie na poslednú chvíľu sa nevyužíva takým spôsobom, aby napomáhalo posúvať Slovensko k vyspelým ekonomikám.
- Zlepšenie inflačnej, ako aj celej ekonomickej situácie môže nastať až v nasledujúcich rokoch. Nebude však skôr, ako sa spomalí inflácia a opätovne sa obnoví kúpyschopnosť domácností doma aj v zahraničí.

❖ Máme sa obávať straty zamestnania?

- Nič zásadne negatívne sa neudeje.
- Ochladenie rastu ekonomiky sa odráža aj na trhu práce. Podľa zverejnených údajov celková zamestnanosť v úvode roka mierne poklesla.
- Očakávame, že celkovo pracovných miest by nemalo ubúdať v nasledujúcom období.
- Naopak, počítame s miernym nárastom zamestnanosti. Voľných pracovných miest je dostatok. Situácia v jednotlivých odvetviach sa však môže líšiť.

❖ A čo verejné financie? Je potrebné sa pripraviť na uťahovanie opaskov?

- To bude závisieť od krokov a odvahy budúcej vlády.
- Stav a ani očakávaný vývoj verejných financií nie sú naozaj dobré. Krátkodobo aj strednodobo.
- Časť zhoršenia hospodárenia ide na vrub štedrej pomoci v podobe opatrení na kompenzáciu vysokých cien energií pre domácnosti. Tieto opatrenia sú dočasného charakteru a zhoršujú hospodárenie vlády predovšetkým v tomto roku.
- Väčšiu záťaž predstavuje mnoho trvalých a neadresných opatrení na podporu širokých skupín obyvateľstva. Keď k tomu pripočítame oneskorený vplyv inflácie na ďalšie výdavky, ako napríklad sociálne dávky, medzera medzi príjmami a výdavkami verejného rozpočtu bude neúnosná.
- Zabezpečenie dlhodobej udržateľnosti verejných financií si bude nevyhnutne vyžadovať v čo najkratšom čase prijatie dodatočných konsolidačných opatrení.
- Mnohé z nich môžu byť nepopulárne a v krátkom období budú znamenať spomalenie ekonomického rastu.
- Z dlhodobšej perspektívy sú zdravé verejné financie nevyhnutným predpokladom lepšej výkonnosti celej ekonomiky, tvorby pracovných miest, a tým aj úspechom ľudí na Slovensku.